

‘Als ik eruit voorlees, hoor ik de golven’

Haar debuut *De hemel is altijd paars* werd twee jaar geleden juichend onthaald, en was ook MEZZA Boek van de Maand. In haar tweede roman maakt **SHOLEH REZAZADEH** (34) het zichzelf niet makkelijk: die schreef ze vanuit het perspectief van een rivier.

Het was een ontmoeting in het gebergte bij de Iraanse stad Tabriz, die haar maar niet losliet. Een nomadenvrouw zat rustig voor haar tent, te wachten op de terugkeer van haar familie en hun kudde.

‘Waar woon je?’ vroeg de vrouw.

‘In Nederland,’ antwoordde ze.

‘Waar is Nederland?’

‘In het buitenland.’

‘Waar is buitenland? Is dat hier ergens in de buurt?’

‘Dat gesprek met die vrouw bleef me jarenlang bij,’ vertelt Sholeh Rezazadeh. ‘Er waren dus mensen die niet eens weten wat het buitenland is, terwijl ik zo druk was met in datzelfde buitenland een leven op te bouwen. Dat contrast tussen de rust van die vrouw in de bergen en mijn stress over mijn moderne bestaan – daar wilde ik een boek over schrijven.’

Rezazadeh kwam in 2015 van Iran naar Nederland voor de liefde. Schrijver wilde ze worden, en schrijver werd ze. Nog voordat ze de taal machtig was, begon ze al aan haar debuut, *De hemel is altijd paars*, dat in 2021 juichend werd ontvangen. Hoofdpersoon is de wat introverte Arghavan, die moet zien te aarden in een land dat niet het hare is, en die in veel opzichten lijkt op de auteur zelf. Ook Rezazadeh heeft herinneringen aan haar vader in Iran, die verslaafd raakte aan opium, maar haar ook de liefde voor natuur en poëzie bijbracht. Ook

zij stuit op soms onoverkomelijke cultuurverschillen in haar nieuwe thuisland. En ook zij voelt zich niet zelden onzichtbaar in de jachtige Nederlandse samenleving.

Hetzelfde geldt voor Alma, de hoofdpersoon in Rezazadeh's tweede roman: *Ik ken een berg die op me wacht*. Net veertig geworden, carrière, woonboot op de Amstel, maar moe en ongelukkig – en Alma weet niet waarom. Als ze tijdens een vakantie in Iran kennismaat met een nomadenstam aan de oever van de rivier Aras, beseft ze wat ze mist: de schoonheid en rust van de natuur, het eenvoudige leven, de verbinding met anderen.

Voor haar boek reisde Rezazadeh weer af naar Iran, om zich onder te dompelen in het nomadenleven. ‘De stam die ik bezocht, is echt afgesloten van de buitenwereld, ik had geen bereik op mijn telefoon. Mensen waren heel gastvrij, ik heb dagen met ze doorgebracht en werd af en toe ook aan het werk gezet. Dan zat ik opeens geiten te melken.’

Het is een manier van leven die dreigt te verdwijnen, vertelt Rezazadeh. Door de toenemende droogte, maar ook omdat de nieuwe generatie geen zin meer heeft in de voortdurende

→ *Ik ken een berg die op me wacht* verschijnt bij Ambo Anthos € 21,99

‘Vrouwen van veertig met een burn-out had ik onrustbarend snel gevonden’

trek van zomer- naar winterverblijf en terug. ‘Nu ze er nog zijn, wilde ik hun verhaal vertellen. De oudere generatie nomaden begreep mijn fascinatie wel. Ze voelen zich rijk omdat het gebergte hun tuin is. ‘Als ik de hele dag binnen zou moeten zitten, zou mijn hart er binnen een week mee stoppen,’ zeiden sommigen.’

De meeste jongeren willen juist liever in een stad of het buitenland wonen, merkte Rezazadeh. Die begrepen haar klachten over het door agenda's geregeerde Nederland niet. ‘Maar dat heb ik ook altijd als ik met vriendinnen in Iran bel. ‘Het is daar toch een paradijs?’ zeggen ze dan. ‘Iedereen is vrij, je verdient euro's, wat wil je nog meer?’

Het vredige nomadenbestaan, in volledige harmonie met de natuur, daar geeft ze in haar boek een geromantiseerde versie van, beaamt ze. ‘Maar dat is ook literatuur, toch? Alles kleurrijker maken? Ik wilde vooral de tegenstelling laten zien met de overspannen omgeving waarin Alma vastzit. Zo negatief als ik Amsterdam beschrijf zal ook lang niet iedereen het ervaren. Maar we kunnen er niet omheen dat steeds meer mensen lijden onder de individualisering, de prestatiedruk, de neiging om alsmat meer te willen. Om me in te leven in Alma wilde ik praten met vrouwen van haar leeftijd met een burn-out, en die had ik onrustbarend snel gevonden.’

Ging het schrijven makkelijker dan bij haar debuut, nu ze het Nederlands beter beheerst? ‘Ja, ik durf meer te spelen met de taal, langere zinnen te maken en nog poëtischer te formuleren. Ik ben niet meer bang om te klinken als Google Translate.’

In haar tweede roman heeft Rezazadeh zichzelf het er niet eenvoudiger op gemaakt: hij is geschreven vanuit het perspectief van een rivier, de Aras, die daarmee een volwaardig personage wordt. Een personage dat niet alleen getuige is van de gebeurtenissen, maar er ook actief aan deelneemt door te geven en te nemen, gerust te stellen en te dreigen. De rivier een stem geven was een uitdaging, zegt ze. ‘Er loopt een dunne grens tussen creatief en te abstract, tussen poëtisch en raar. Je wil niet dat de lezer denkt: die schrijfster heeft echt haar best gedaan heel literair te klinken. Maar dit is hoe het verhaal eruit kwam toen ik na jaren nadenken begon te schrijven. Zo moest het kennelijk. En als ik nu stukken voorlees, hoor ik de golven van de rivier.’